

Ministerstwo Zdrowia

Departament
Lecznictwa

Warszawa, 13 grudnia 2021 r.

DLG.055.11.2021.WN

Nieformalny ruch społeczny

„Tulimy Mamy”

E-mail: tulimymamy@gmail.com

Szanowni Państwo,

w odpowiedzi na Państwa petycję z dnia 15 października 2021 r. w sprawie włączenia porady laktacyjnej do wykazu świadczeń gwarantowanych uprzejmie proszę o przyjęcie następujących informacji.

Karmienie piersią przynosi wiele korzyści zdrowotnych zarówno dziecku jak i jego matce. Mając to uwadze, obowiązujące od 1 stycznia 2019 r. przepisy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej (Dz. U., poz. 1756) kładą szczególny nacisk na wsparcie karmienia piersią zapewniając właściwą organizację i warunki dla prawidłowej laktacji i odżywiania noworodka.

Standard szczegółowo precyzuje obowiązki personelu medycznego w tym zakresie, w szczególności przez edukację przedporodową dotyczącą wsparcia w laktacji i rozwiązywania problemów z nią związanych, wzmocnienie nieprzerwanego kontaktu noworodka z matką bezpośrednio po porodzie, aby jak najszybciej zainicjować pierwsze karmienie, jak również profesjonalną opiekę położnej w miejscu zamieszkania albo pobytu matki i jej dziecka.

Przewidziane w ramach standardu wsparcie w karmieniu piersią obejmuje:

- jak najwcześniejsze objęcie ciężarnej opieką położnej POZ,
- edukację przedporodową, która porusza tematykę związaną ze wsparciem w laktacji i rozwiązywaniem problemów z nią związanych,

- wzmocnienie znaczenia nieprzerwanego kontaktu noworodka z matką „skóra do skóry” bezpośrednio po porodzie, aby jak najszybciej zainicjować pierwsze karmienie; w tym celu:
 - ocena noworodka wg skali Apgar powinna być wykonywana na brzuchu matki, jeżeli nie występują przeciwwskazania zdrowotne;
 - lekarz oddziału neonatologicznego nie powinien przeprowadzać badania klinicznego noworodka w trakcie kontaktu „skóra do skóry” jeżeli nie występuje podejrzenie zagrożenia jego życia lub zdrowia,
- dostarczenie matce przez położną informacji spójnych i zgodnych z aktualną wiedzą na temat laktacji w zakresie korzyści i metod karmienia piersią lub mlekiem kobiecym,
- przeprowadzenie instruktażu matki w zakresie prawidłowej pozycji i sposobu przystawienia dziecka do piersi,
- w przypadku dokarmiania noworodka uwzględnienie prawidłowego doboru metod dokarmiania, które zgodnie z aktualną wiedzą nie zwiększą ryzyka pojawienia się problemów ze ssaniem piersi i laktacją,
- przeprowadzenie instruktażu ręcznego pozyskiwania pokarmu, a w szczególności siary dla noworodka,
- podawanie sztucznego mleka początkowego wyłącznie na zlecenie lekarza lub zgodnie z decyzją matki, po wcześniejszym udzieleniu jej informacji o takim żywieniu,
- zapewnienie każdej potrzebującej matce sprzętu do skutecznego pozyskiwania mleka kobiecego (obowiązek od 2022 r.),
- noworodkowi przedwcześnie urodzonemu, w tym o znacznej niedojrzałości, który nie może być karmiony mlekiem biologicznej matki, zaleca się podawanie mleka z banku mleka kobiecego; równoległe rekomenduje się prowadzenie działań na rzecz stymulacji laktacji u matki dziecka;
- przestrzeń, w których udzielane są świadczenia zdrowotne skierowane do kobiet w ciąży i noworodków wolna od treści i działań reklamowych i marketingowych związanych z preparatami do początkowego żywienia niemowląt i przedmiotów służących do karmienia niemowląt, aby zmniejszyć ryzyko przedwczesnej rezygnacji z karmienia piersią,
- uwzględnienie w zewnętrznej dokumentacji medycznej noworodka, informacji dotyczących przeprowadzonego instruktażu matki w zakresie przystawiania do piersi i zasad karmienia piersią;

- profesjonalną opiekę położnej w miejscu zamieszkania albo pobytu matki i jej dziecka;
- ocenę odżywiania noworodka przez położną, w tym sposobu karmienia (wyłącznie piersią, odciągany pokarmem matki, mieszanką sztuczną, karmienie łączone), przebieg karmienia (częstość, długość, wielkość porcji, oznaki głodu, nasycenia) oraz obecności zaburzeń czynnościowych jelitowych (ulewanie pokarmu, kolka jelitowa, inne);
- zachęcanie matki do karmienia naturalnego, położna udziela porady laktacyjnej z uwzględnieniem oceny anatomii i fizjologii piersi matki i jamy ustnej dziecka, oceny techniki karmienia, umiejętności ssania i skuteczności karmienia oraz czynników ryzyka niepowodzenia w laktacji, pomaga w rozwiązywaniu problemów związanych z laktacją;
- kontynuację przez położną wsparcia w zakresie karmienia piersią i poradnictwa laktacyjnego także po odbyciu wizyt patronażowych.

Jak wskazano na wstępie, przepisy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej (Dz. U., poz. 1756) w sposób szczegółowy określają zadania osób sprawujących opiekę nad kobietą w okresie ciąży, porodu, porożenia i opiekę nad noworodkiem, w tym również zadania położnej zapewniające wsparcie w zakresie karmienia piersią i poradnictwa laktacyjnego. Przepisy standardu nie ograniczają liczby wizyt patronażowych realizowanych przez położną, precyzując wyłącznie czas odbycia pierwszej wizyty i ich minimalną liczbę. W części *XIV Połóg* ww. standardu, która dotyczy zapewnienia profesjonalnej opieki przez położną w miejscu zamieszkania albo pobytu matki i jej dziecka, standard wskazuje, aby położna wykonała nie mniej niż cztery wizyty patronażowe (pierwsza wizyta powinna odbyć się nie później niż w ciągu 48 godzin od otrzymania przez położną zgłoszenia urodzenia dziecka), m.in. w celu prowadzenia edukacji zdrowotnej i udzielania porad w zakresie: pielęgnacji noworodka, karmienia piersią, szczepień ochronnych, badań profilaktycznych, opieki medycznej, socjalnej oraz w zakresie laktacji, kontroli płodności, samoopieki. Maksymalną liczbę wizyt patronażowych w opiece nad dzieckiem do ukończenia 2. miesiąca życia oraz kobietą w okresie porożenia, z uwzględnieniem edukacji laktacyjnej – w liczbie od 4 do 6 w okresie dwóch miesięcy kalendarzowych wskazuje zarządzenie Prezesa NFZ w sprawie warunków zawarcia i realizacji umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej.

Ponadto należy dodać, że w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2021 r., poz. 540) w załączniku nr 3 został określony wykaz świadczeń gwarantowanych położnej podstawowej opieki zdrowotnej oraz warunki ich realizacji. Zgodnie z częścią II ww. wykazu wizyty patronażowe położnej POZ obejmują m.in. prowadzenie edukacji zdrowotnej i udzielanie porad w zakresie: pielęgnacji noworodka, karmienia piersią, szczepień ochronnych, badań profilaktycznych, opieki medycznej, socjalnej oraz w zakresie laktacji, kontroli płodności, samoopieki.

Zgodnie z rozporządzeniem opiekę nad dzieckiem po ukończeniu 2 miesiąca życia kontynuuje pielęgniarka podstawowej opieki zdrowotnej, a opiekę nad matką z uwzględnieniem wsparcia w zakresie karmienia piersią i poradnictwa laktacyjnego kontynuuje położna.

Zadania położnej w przywołanym zakresie zostały odzwierciedlone również w przepisach rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej, zgodnie z którym położna wykonuje nie mniej niż cztery wizyty (pierwsza wizyta odbywa się nie później niż w ciągu 48 godzin od otrzymania przez położną zgłoszenia urodzenia dziecka).

Porady w zakresie laktacji są zatem obecnie udzielane przez położne POZ w ramach porad patronażowych.

Ponadto, w ramach leczenia szpitalnego, rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 11 października 2018 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia szpitalnego w zakresie świadczeń „Położnictwo i ginekologia” na wszystkich poziomach referencyjnych wprowadzono wymóg prowadzenia edukacji laktacyjnej przez edukatora do spraw laktacji oraz obowiązek mierzenia i oceniania wskaźnika: liczba noworodków dokarmianych sztucznym pokarmem względem liczby żywo urodzonych noworodków rocznie.

Jednocześnie w ramach środków z Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 zostały opracowane i wydane materiały edukacyjno-promocyjne dotyczące karmienia piersią, które zawierają najistotniejszą wiedzę dotyczącą korzyści związanych z karmieniem piersią, profilaktyki powikłań laktacyjnych i rozwiązywania najczęstszych problemów pojawiających się w okresie laktacji. Szpitale posiadające oddziały ginekologiczno-położnicze otrzymały łącznie 255 000 egz. poradnika karmienia piersią „Mleko mamy ma moc” i 40 000 egz. magazynu „Mleczna droga”. Materiały te są spójne z zaleceniami WHO, aktualną wiedzą medyczną. Poradnik karmienia piersią informuje również kobiety o możliwości korzystania ze wsparcia laktacyjnego udzielanego przez

położną POZ przez cały okres trwania laktacji. Powyższe materiały mogły być również wykorzystywane przez położne w ramach edukacji przedporodowej.

W ramach Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 planuje się kontynuację działań wspierających karmienie piersią w tym:

- dodruk i kolportaż poradnika karmienie piersią, który będzie przekazywany matkom w szpitalach z oddziałami położniczymi,
- opracowanie informatora, który w sposób przystępny przekaże wiedzę o przepisach standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej ze szczególnym uwzględnieniem działań wspierających karmienie piersią. Nowy informator powinien trafić do kobiet za pośrednictwem położnych jak również świadczeniodawców udzielających specjalistycznych porad w zakresie położnictwa i ginekologii,
- kontynuację kursów specjalistycznych dla położnych „Edukacja i wsparcie kobiety w okresie laktacji”. Szkolenie aktualizuje wiedzę położnych oraz rozwija kompetencje w zakresie edukowania kobiet i rozwiązywania trudności laktacyjnych (w ramach edycji NPZ 2016-2020 przeszkolonych zostało prawie tysiąc położnych).

Z poważaniem

Dominika Janiszewska-Kajka

Zastępca Dyrektora

/dokument podpisany elektronicznie/